

Extra studietid i årskurserna 4–9

Tematisk tillsyn
Diarienummer: 2024:434

Citera gärna Skolinspektionens rapporter, men kom ihåg att uppge källa:
Skolinspektionen, rapportens namn och år.

Skolinspektionen, Tematisk tillsyn 2024

Diarienummer: 2024:434

ISBN 978-91-989804-3-1

Innehållsförteckning

Sammanfattning	4
Arbetet med extra studietid – brister på hälften av skolorna	4
Inledning	5
Därför har Skolinspektionen genomfört tillsynen	5
Tillsynens syfte och innehåll	5
Genomförande	6
Rättslig reglering och bedömningsgrund.....	7
Bedömningsgrund:.....	7
Alla elever ska erbjudas extra studietid minst två timmar i veckan	7
Deltagandet ska vara frivilligt	7
Extra studietid anordnas under eller i direkt anslutning till skoldagen	8
Extra studietid anordnas vid den skolenhet eleven tillhör	8
Det här visar tillsynen	9
Flera skolor brister i att erbjuda alla elever extra studietid två timmar per vecka	9
Rektorerna har säkerställt att eleverna har grundläggande kännedom om att den extra studietiden finns	10
Obligatorisk närvaro för elever utgör en brist.....	10
Brist när den extra studietiden inte förläggs i anslutning till skoldagen	10
Avslutande kommentar	11
Bristerna är allvarliga ur ett likvärdighetsperspektiv.....	11
Referenser	12
Granskade verksamheter.....	13

Sammanfattning

Sedan den 1 juli 2022 ska elever i årskurs 4–9 erbjudas att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid. Genom den extra studietiden ska elever, oavsett kunskapsnivå, ges möjlighet att ta igen, befästa och fördjupa sina ämneskunskaper.

Denna tematiska tillsyn ger en bild av i vilken utsträckning 60 granskade skolor erbjuder extra studietid till elever i mellan- och högstadiet i enlighet med skollagens krav. Om skolor inte uppfyller de krav som följer av lagstiftningen erbjuds alla elever inte samma möjlighet att få stöd med läxor och annat skolarbete i skolan. Det är problematiskt ur ett likvärdighetsperspektiv, då elevernas förutsättningar för att uppfylla betygskriterierna, och för att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling, inte blir jämlika.

Den tematiska tillsynen har genomförts genom oanmälda besök på 60 grundskolor under våren 2024. Tillsynen kompletterar den tematiska kvalitetsgranskning av skolors arbete med extra studietid som myndigheten genomfört parallellt och som ger en bild av med vilken kvalitet de granskade skolorna genomför den extra studietiden.¹

Arbetet med extra studietid – brister på hälften av skolorna

Sammantaget visar tillsynen att det ofta förekommer brister i relation till författningarnas krav avseende den extra studietiden. Av de 60 verksamheter som har ingått i tillsynen har brister konstaterats i 30 verksamheter. Alla granskade skolor har erbjudit extra studietid i någon utsträckning. Den vanligaste bristen, vilken har konstaterats på 28 skolor, är dock att inte alla elever erbjuds extra studietid motsvarande två timmar per vecka. På en del av dessa skolor når inte den tid som skolan avsatt för extra studietid upp till två timmar. På ytterligare några skolor förekommer det att elever har annan ordinarie undervisning eller modersmålsundervisning som krockar med den extra studietiden, eller att elever som behöver skolskjuts missar extra studietid. På vissa skolor förekommer flera av dessa brister. Ytterligare brister som framkommit i tillsynen är att det på enstaka skolor förekommer att den extra studietiden inte är frivillig för alla elever och att den extra studietiden inte har förlagts i anslutning till elevernas skoldag.

De brister som uppdagats i denna tematiska tillsyn ger en bild av att arbetet med att utveckla den extra studietiden inte har prioriterats på många skolor. Detta har även konstaterats i den tematiska kvalitetsgranskningen av extra studietid.

---

¹ Skolinspektionen (2024). Skolors arbete med extra studietid på mellan- och högstadiet. Dnr 2023:4186.

Inledning

Alla elever har inte samma möjligheter att få stöd med läxor och annat skolarbete hemma. Föräldrars utbildningsnivå kan innebära stora skillnader i förutsättningar att vara ett stöd i sina barns studier. För att alla elever ska få jämlika förutsättningar att uppfylla betygskriterierna i skolan bör det enligt förarbetena säkerställas att varje elev får det stöd den behöver med läxor och annat skolarbete.² Sedan den 1 juli 2022 ska elever i årskurserna 4 till och med 9 erbjudas att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid.³

Därför har Skolinspektionen genomfört tillsynen

Skolinspektionen genomförde under våren 2024 en tematisk kvalitetsgranskning av extra studietid.⁴ Syftet med den är att granska kvaliteten i undervisningen inom den extra studietiden.⁵ Den tematiska kvalitetsgranskningen omfattar den extra studietidens genomförande men undersöker inte närmare om den extra studietiden erbjuds på ett erforderligt sätt. Därmed har det även funnits skäl att genom tematisk tillsyn undersöka hur efterlevnaden av lagstiftningen för den extra studietiden ser ut.

Genom den extra studietiden ska elever, oavsett kunskapsnivå, bland annat ges möjlighet att ta igen, befästa och fördjupa sina ämneskunskaper.⁶ När skolor inte uppfyller de krav som följer av lagstiftningen medför det att inte alla elever erbjuds samma möjligheter att få stöd med läxor och annat skolarbete i skolan. Det är problematiskt ur ett likvärdighetsperspektiv, eftersom elevernas förutsättningar för att uppfylla betygskriterierna, och för att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling, då inte blir jämlika.

Denna tematiska tillsyn ger en bild av i vilken utsträckning skolor erbjuder extra studietid i enlighet med skollagens krav och kompletterar därmed resultaten från den tematiska kvalitetsgranskningen.⁷

Tillsynens syfte och innehåll

Syftet med denna tematiska tillsyn är att säkerställa att berörda huvudmän och skolor uppfyller författningarnas krav beträffande extra studietid.

Då skollagen ställer krav på att extra studietid ska erbjudas alla elever i årskurserna 4–9 omfattas mellanstadiet och högstadiet av tillsynen.

---

² Prop. 2021/22:111, s. 15.

³ 10 kap. 5a § skollagen (2010:800).

⁴ Skolinspektionen (2024). *Skolors arbete med extra studietid på mellan- och högstadiet*. Dnr 2023:4186.

⁵ Granskningen fokuserar särskilt på rektors och lärares ansträngningar för att utforma och genomföra en undervisning som motiverar elever till att ta del av den extra studietiden och kompenserar för elevers olika förutsättningar.

⁶ Prop. 2021/22:111, s. 19 och 36.

⁷ Skolinspektionen (2024). *Skolors arbete med extra studietid på mellan- och högstadiet*. Dnr 2023:4186.

Tillsynen avgränsas till att granska att följande krav enligt lagstiftningen efterlevs:

- Alla elever erbjuds extra studietid minst två timmar i veckan.
- Deltagandet är frivilligt för eleverna.
- Undervisningen anordnas under eller i direkt anslutning till skoldagen.
- Den extra studietiden ges vid den skolenhet eleven tillhör.

Vidare har det ingått att granska vissa villkor för fjärrundervisning i de fall skolor eventuellt har använt fjärrundervisning för extra studietid.⁸

Med erbjudande av extra studietid avses enligt förarbetena erbjudande av såväl hjälp med läxor som hjälp med annat skolarbete.⁹ Tillsynen omfattar inte det närmare innehållet i studietiden. Undervisningens kvalitet i den extra studietiden granskas i den tematiska kvalitetsgranskningen av extra studietid.¹⁰

Genomförande

Denna tematiska tillsyn omfattar 60 grundskolor, varav 30 har minst årskurserna 4–6 och 30 minst årskurserna 7–9.¹¹ Urvalet strävar efter en variation av skolenheter i syfte att täcka in så stora delar av landet som möjligt. Variationen baseras på skolenhetens geografiska placering, med hänsyn till huvudmannatyp samt kommuntyp.¹²

Den tematiska tillsynen har genomförts genom oanmälda besök under perioden april–maj 2024.¹³ I samband med verksamhetsbesöken har den ansvariga utredaren ställt ett antal frågor till rektorn vid en kort intervju. Det har förekommit telefonintervjuer och digitala intervjuer med rektorn i efterhand, framför allt i de fall då rektorn inte varit på plats vid tidpunkten för besöket. Vid besöket har också aktuella elevscheman och annat relevant underlag inhämtats. Dessa har granskats och även använts som underlag vid intervjun med rektorn. Rektorsintervjun har sammanfattats i en tjänsteanteckning som tillsammans med annat underlag för beslut har kommunicerats till huvudmannen. En analys har genomförts av det underlag som finns för beslut. Därefter har en bedömning gjorts utifrån bedömningsgrunden och beslut har fattats. Besluten har riktats till

---

⁸ Enligt 21 kap. 4, 9, 12 och 13 §§ skollagen.

⁹ Prop. 2021/22:111, s. 36.

¹⁰ Skolinspektionen (2024). *Skolors arbete med extra studietid på mellan- och högstadiet*. Dnr 2023:4186.

¹¹ På 27 av de granskade skolorna har årskurserna 4–9 granskats, på 15 skolor har årskurserna 4–6 granskats, på 17 skolor har årskurserna 7–9 granskats och på en skola har årskurserna 6–9 granskats. Fördelningen beror på vilka årskurser de granskade skolorna erbjuder.

¹² Med huvudmannatyp avses om huvudmannen är kommunal eller enskild. Variationen utifrån kommuntyp bygger på SKR:s uppdelning av Storstäder och storstadsnära kommuner, Större städer och kommuner nära större stad, samt Mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner.

¹³ Ett oanmält besök är ett fysiskt besök i en verksamhet (skolverksamhet eller på huvudmannanivå) där myndigheten samma dag med mycket kort varsel, eller inte alls, aviserat besöket.

huvudmännen. De samlade resultaten från granskningen har slutligen analyserats och sammanställts i denna rapport.

Rättslig reglering och bedömningsgrund

Av 10 kap. 5 a § skollagen framgår att elever i årskurs 4–9 ska erbjudas att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid. Erbjudandet ska omfatta minst två timmar per vecka. Undervisningen ska anordnas under eller i direkt anslutning till skoldagen vid den skolenhet eleven tillhör.

Extra studietid ska inte räknas in i den minsta totala undervisningstiden enligt 10 kap. 5 § skollagen.

Bedömningsgrund

Elever i årskurs 4–9 erbjuds att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid. Erbjudandet omfattar minst två timmar per vecka.

Undervisningen anordnas under eller i direkt anslutning till skoldagen vid den skolenhet eleven tillhör. (10 kap. 5 a § skollagen.)

Nedan specificeras de olika delar som ingår.

Alla elever ska erbjudas extra studietid minst två timmar i veckan

I tillsynen ingår att granska att samtliga elever ges ett erbjudande om extra studietid minst två timmar i veckan och att eleverna känner till att de har möjlighet att delta. Här ingår också att särskilt uppmärksamma om skolan tar hänsyn till att elever som har skolskjuts vid skoldagens början och slut har möjlighet att delta.¹⁴

Deltagandet ska vara frivilligt

I tillsynen ska det vidare säkerställas att det är frivilligt för eleverna att delta i den extra studietid som erbjuds.¹⁵ Verksamheten utgör ett komplement till den ordinarie undervisningen och deltagandet utgår från elevens egna val. Extra studietid ska inte ersätta de stödåtgärder som en elev kan ha rätt till enligt 3 kap. skollagen.¹⁶

---

¹⁴ Det påtalas särskilt i förarbetena att elever inte ska behöva avstå från extra studietid för att de har lång resväg till skolan, se prop. 2021/22:111, s. 20.

¹⁵ I denna tematiska tillsyn har bedömningarna utgått ifrån nu gällande reglering, enligt vilken eleverna ska erbjudas att frivilligt delta i den extra studietiden. Samtidigt pågår en statlig utredning som bland annat har i uppdrag att bedöma och lämna förslag om i vilken utsträckning det ska bli obligatoriskt för huvudmän att erbjuda extra studietid i fler av de obligatoriska skolformerna och i fler årskurser. Utredaren ska även ta ställning till och föreslå i vilka av de obligatoriska skolformerna och i vilka årskurser som elever ska kunna bli skyldiga att delta i extra studietid eller annan läxhjälp. Se Dir. 2023:174. Mer obligatorisk undervisningstid för elever som behöver det.

¹⁶ Prop. 2021/22:111, s. 36.

Extra studietid anordnas under eller i direkt anslutning till skoldagen

Den extra studietiden ska anordnas under eller i direkt anslutning till skoldagen. Med skoldag avses schemalagd undervisning, så kallade håltimmar, raster och eventuellt annat som enligt skolans bedömning ingår i elevernas skoldag. I praktiken innebär det att studietiden kan anordnas på morgonen eller på eftermiddagen i anslutning till elevernas schemalagda ordinarie undervisning, men också under håltimmar som kan förekomma mellan schemalagda lektioner.¹⁷

Extra studietid anordnas vid den skolenhet eleven tillhör

Extra studietid ska anordnas vid elevens skolenhet.

---

¹⁷ Prop. 2021/22:111, s. 36–37.

Det här visar tillsynen

Sammantaget visar tillsynen att det ofta förekommer brister i relation till kraven i skollagens bestämmelse om den extra studietiden. Av de 60 verksamheter som har ingått i tillsynen har brister konstaterats i 30 verksamheter. Skolinspektionen kan besluta om olika former av ingripanden vid konstaterande av brister vid tillsyn. I den här tematiska tillsynen har två former av ingripanden aktualiserats: anmärkning och föreläggande.¹⁸ Beslut om föreläggande eller anmärkning att åtgärda bristerna har riktats till huvudmännen för dessa 30 verksamheter. Resterande 30 verksamheter har bedömts leva upp till skollagens krav för den bedömningsgrund som har ingått i tillsynen.

Den vanligaste bristen som identifierats i tillsynen är att inte alla elever erbjuds extra studietid motsvarande två timmar per vecka. På 28 skolor är detta en brist. Det förekommer också brister på fyra skolor kopplat till att det inte bedöms vara frivilligt för alla elever att delta i den extra studietiden. På en skola har det konstaterats att den extra studietiden inte erbjuds i anslutning till elevernas skoldag, vilket också utgör en brist. Inga brister kopplade till att den extra studietiden ska erbjudas på den skolenhet som eleverna hör till har framkommit. Ingen skola i granskningen har erbjudit extra studietid i form av fjärrundervisning vid granskningstillfället.

Flera skolor brister i att erbjuda alla elever extra studietid två timmar per vecka

Tillsynen visar att samtliga skolor som granskats erbjuder extra studietid i någon omfattning. På många av de 30 skolor där Skolinspektionen konstaterat brister uppgår den tid som erbjuds dock inte till två timmar per vecka, vid en sammanräkning av de tillfällen med extra studietid som dessa skolor erbjuder. På elva skolor innebär denna brist att samtliga elever i antingen det ena, eller båda, de granskade stadierna erbjuds för lite extra studietid.

På andra skolor utgörs bristerna snarare av att det finns vissa grupper av elever som inte har reella möjligheter att ta del av den extra studietiden som skolan anordnar. På sju skolor sammanfaller obligatorisk undervisning med den extra studietiden för vissa elevgrupper, till exempel vissa klasser eller årskurser. På nio skolor är den extra studietiden förlagd då några elever samtidigt har modersmålsundervisning. På sju skolor handlar bristerna om att elever som är beroende av skolskjuts missar extra

---

¹⁸ Se 26 kap. 10–11 §§ skollagen. I ett föreläggande anger Skolinspektionen de åtgärder huvudmannen ska vidta för att avhjälpa de påtalade bristerna. Anmärkning kan användas vid mindre allvarliga överträdelse av vad som gäller för verksamheten. Vid anmärkning lämnas det till huvudmannen att vidta de åtgärder som huvudmannen bedömer är nödvändiga för att rätta till de brister som påtalats.

studietid, då de antingen anländer till skolan efter att den extra studietiden startat på morgonen eller behöver lämna skolan innan den extra studietiden är slut för att komma hem på eftermiddagen.

Rektorerna har säkerställt att eleverna har grundläggande kännedom om att den extra studietiden finns

En grundläggande förutsättning för att eleverna ska kunna delta i den extra studietiden är att de har kännedom om att den finns och när den erbjuds. Rektorerna uppger att elever och vårdnadshavare får information om den extra studietiden på flera olika sätt. Vanligt är att det lyfts på föräldramöten, i utvecklingssamtal, i samband med terminsstart och via veckobrev. Det är också vanligt att den extra studietiden framgår av elevernas scheman och att det finns information på skolans digitala skolplattform. Det händer även att lärare tar kontakt direkt med enskilda elever eller deras vårdnadshavare för att påminna om den extra studietiden. Vissa skolor har även anslagit information om den extra studietiden i skolans lokaler. Ofta informerar även elevernas mentorer om den extra studietiden på mentorstid.

Obligatorisk närvaro för elever utgör en brist

Fyra skolor har utformat den extra studietiden på ett sätt som innebär att det är obligatoriskt för alla eller vissa elever att delta. I något fall har skolan beslutat att den extra studietiden är obligatorisk för alla elever. På en annan skola har en del av den extra studietiden gjorts till ett obligatoriskt pass medan den övriga tiden är frivillig för eleverna. På ytterligare en skola kan lärare besluta att den extra studietiden ska vara obligatorisk för vissa elever, om läraren bedömer att de behöver mer undervisningstid. Alla dessa upplägg har bedömts utgöra brister.

Brist när den extra studietiden inte förläggs i anslutning till skoldagen

På en skola är bedömningen att den extra studietiden inte kan anses vara förlagd i anslutning till skoldagen. På den aktuella skolan framkom vid Skolinspektionens besök att den extra studietiden startar tre timmar efter att en del elevers skoldag avslutats.

Avslutande kommentar

Skolinspektionen konstaterar sammanfattningsvis att de brister som konstaterats i denna tematiska tillsyn ger en bild av att arbetet med den extra studietiden inte bedrivs i enlighet med skollagens krav på många skolor. Detta har även konstateras i den tematiska kvalitetsgranskningen av extra studietid som genomförts under våren 2024.¹⁹

Bristerna är allvarliga ur ett likvärdighetsperspektiv

I denna tematiska tillsyn framkommer att många elever riskerar att missgynnas av skolornas sätt att organisera den extra studietiden. På flera skolor riskerar en stor andel av eleverna att gå miste om extra studietid för att skolorna inte erbjuder detta i den utsträckning som lagen kräver. På andra skolor är det främst vissa grupper av elever, såsom elever som får modersmålsundervisning och elever som är beroende av skolskjuts, som inte har möjlighet att ta del av den extra studietid som erbjuds. Utifrån att det huvudsakliga syftet med den extra studietiden är att bidra till ökad likvärdighet och att höja kunskapsresultaten²⁰ är det problematiskt att alla skolor inte erbjuder extra studietid i den omfattning som lagstiftningen kräver och att elever av olika skäl inte har reella möjligheter att delta i den erbjudna tiden. Detta gäller såväl de elever som riskerar att inte uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas, som de elever som vill nå ännu längre i sin kunskapsutveckling.

---

¹⁹ Skolinspektionen (2024). Skolors arbete med extra studietid på mellan- och högstadiet. Dnr 2023:4186.

²⁰ Prop. 2021/22:111, s. 18–20.

Referenser

Dir. 2023:174. *Mer obligatorisk undervisningstid för elever som behöver det.*

Prop. 2021/22:111. *Mer tid till lärande – extra studietid och lovskola.*

Skolinspektionen (2024). *Skolors arbete med extra studietid på mellan- och högstadiet.* Dnr 2023:4186.

Skollag (2010:800).

Granskade verksamheter

Skola	Huvudman
Sofiaskolan Gävle AB	Sofiaskolan Gävle AB
Sandvikens Internationella Montessoriskola	Sandvikens Friskola AB
Nynässkolan 7-9	Gävle kommun
Jernvallskolan	Sandvikens kommun
Lovisedalsskolan	Vallentuna kommun
Rosendalsskolan	Vallentuna kommun
Solskiftesskolan	Österåkers kommun
Söraskolan	Österåkers kommun
Parkskolan	Hallstahammars kommun
Tunboskolan	Hallstahammars kommun
Noblaskolan Hagaberg	Pysslingen förskolor och skolor AB
Viksängsskolan	Västerås kommun
Kristna skolan Oasen	Kristna skolan Oasen ideella förening
Hagaskolan	Sundsvalls kommun
Böle skola	Timrå kommun
Ala skola	Timrå kommun
Djuråsskolan F-9	Gagnefs kommun
Mockfjärdsskolan	Gagnefs kommun
Håksberg	Olympica AB
Lorensberga 7-9	Ludvika kommun
Kärlekens skola 4-6	Halmstads kommun
Gullbrandstorpsskolan 5-9	Halmstads kommun
Mellbystrandsskolan	Laholms kommun
Lagaholmsskolan	Laholms kommun
Internationella Engelska Skolan Trelleborg	Internationella Engelska Skolan i Sverige AB
Liljeskolan	Trelleborgs kommun
Framtidskompassen i Vellinge	Framtidskompassen AB

Herrestorpskolan	Vellinge kommun
Kristinedalskolan F-6	Stenungsunds kommun
Stora Högaskolan 7-9	Stenungsunds kommun
Fridaskolan, Uddevalla	Fridaskolorna AB
Sommarhemsskolan 7-9	Uddevalla kommun
Stråningstorpsskolan	Karlskoga kommun
Skrantaskolan	Karlskoga kommun
JENSEN grundskola Örebro	JENSEN Education College AB
Engelbrektsskolan	Örebro kommun
Björkö friskola	Stiftelsen Waldorfpedagogik i Vreta kloster
Tornhagsskolan	Linköpings kommun
Kunskapsskolan Norrköping	Kunskapsskolan i Sverige AB
Hulldalsskolan	Norrköpings kommun
Vimarskolan F-6	Vimmerby kommun
Astrid Lindgrens skola 7-9	Vimmerby kommun
Alphaskolan	Kunskapsnavet AB
Fågelbärets skola	Västerviks kommun
Skogsborgsskolan	Katrineholms kommun
Järvenskolan	Katrineholms kommun
Marmorbyns skola	Vingåkers kommun
Slottsskolan 7-9	Vingåkers kommun
Thoren Framtid Karlstad	Thorengruppen AB
Norrstrandsskolan 7-9	Karlstads kommun
Stenstalidskolan F-9	Kristinehamns kommun
Södermalmsskolan F-9	Kristinehamns kommun
Kunskapsskolan Borås	Kunskapsskolan i Sverige AB
Trandaredskolan F-6	Borås kommun
Ulrikaskolan	Ulricehamns kommun
Åtradalsskolan	Ulricehamns kommun
Kastalskolan	Östersunds kommun
Bredgårds skola	Strömsunds kommun
Vattudalsskolan	Strömsunds kommun

Prolympia, Östersund	ULNO AB
----------------------	---------